

105 URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a0a3e89d-9627-48e0-9a8f-8b84c2ae62ce/content>.

5. Августин. Про град Божий. – короткий зміст. URL: https://moyaosvita.com.ua/filosofija/avgustin-pro-grad-bozhij-korotkij-zmist/#google_vignette.

6. Павлова Т.С. Правовий статус держави у філософії Г.В.Ф. Гегеля. Філософські науки. Випуск 25. С. 262-268 URL: file:///C:/Users/%D0%9F%D0%B5%D1%80%D0%B2%D1%8B%D0%B9/Downloads/262_268.pdf.

7. Донцов Дмитро. Націоналізм. URL: https://mnk.org.ua/media/filer_public/55/ed/55eda776-6171-4b87-a01f-bc5becfb33dc/dmytro-doncov-nacionalizm.pdf.

8. Петро І. Найвищі буттєві вартості: Свобода. 2022. URL: <http://dontsovnyc.com.ua/nayvyshchi-buttievi-vartosti-svoboda/>.

УДК 32.342(043.2)

Літвінов Н.О., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Швачка В.Ю., к.ю.н., доцент

НАРОДНЕ ВОЛЕВИЯВЛЕННЯ В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

Всю історію український народ славився своїм прагненням до свободи. В злі часи неволі наш етнос прагнув до відновлення української держави та участі у політичному житті країни. Після здобуття статусу незалежності, враховуючи багаторічний історичний досвід, українські правознавці сприяли закріпленню в Конституції України жагу українського народу до безпосередньої участі у державному правлінні, та демократії.

Стаття 5 Конституції України визначає, що в Україні носієм суверенітету і єдиним джерелом влади є народ. Громадяни України мають невід'ємне право брати участь у політичному житті держави як безпосередньо, так і через обраних ними представників [1].

Відповідно до Конституції України народне волевиявлення українського народу здійснюється через вибори, референдум та інші форми безпосередньої демократії. Наш народ має право виносити певні державні питання на всеукраїнські референдуми, проводити масові опитування які стосуються певних тем, у разі масового невдоволення громадяни мають право на проведення масових зборів та мітингів. Українські громадяни мають право голосу на виборах, якщо вони підпадають під віковий ценз, це прояв демократичного суспільства та правової держави.

За часів незалежності України український народ приймав активну

участь у двох Всеукраїнських референдумах у 1991 та 2000 р.р. Події 2004 та 2014 років стали свідченням прояву становлення громадянського суспільства в Україні.

24 лютого 2022 року після повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України було введено воєнний стан та обмежено конституційне право громадян на народне волевиявлення.

Відповідно до ст. 19 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» під час дії правового режиму воєнного стану на території України забороняються будь-які форми виборів та референдумів, а також заборонені мітинги, страйки, зібрання [2].

Водночас таке тимчасове обмеження право українського народу на його народне волевиявлення було неоднозначно сприйняте суспільством та потребує наукового дослідження.

На думку М. Михайлова, виникла реальна необхідність пошуку балансу між тимчасовим обмеженням можливості реалізації форм безпосередньої демократії та гарантуванням безперервності здійснення державної влади народом, який є єдиним її джерелом та носієм суверенітету [4, с. 15].

Він стверджує, що проведення виборів, референдуму та використання інших форм безпосередньої демократії, що реалізуються шляхом зборів громадян, недоцільні під час воєнного стану. Вони ставлять під загрозу життя та здоров'я громадян, а також можуть порушити стабільність діяльності управлінського апарату [4, с. 17].

Серед причин, через які демократичні країни не проводять вибори під час війни, Д. Новак та Х. Моряк-Протопопова виділяють політичні, електоральні, економічні та безпекові, а також можливість свавілля і маніпуляцій з боку влади у проведенні виборів під час війни [5, с. 130].

Р. Мельник та Т. Чубко вважають, що обмежувальний характер правового регулювання народовладдя в умовах спеціальних правових режимів має не так обмежувальний, як забезпечувальний характер [3, с. 128].

На нашу думку, певні обмеження народного волевиявлення в умовах правового режиму воєнного стану є доцільними для збереження цілісності системи державного управління та уникнення порушення сталості правопорядку.

Як альтернативу принципу народовладдя на період дії воєнного стану Д. Новак та Х. Моряк-Протопопова пропонують проведення ротації кадрів на нижніх щаблях влади. Проте, на їх думку, така альтернатива не може повністю забезпечити змінність влади на довгих проміжках часу [5, с. 128].

Таким чином, погоджуючись з більшістю науковці, що досліджували проблематику порушення прав людини на народне волевиявлення в умовах воєнного стану, слід зауважити, що при пошуку балансу у

вирішенні даного питання потрібно виходити, у першу чергу, із принципу крайньої необхідності, тобто обирати менше «зло».

Слід також звернути увагу і на той факт, що у світі, за період воєнних дій на території України, започатковано нову концепцію «Військової демократії» (Military democracy), яка розглядає всі можливі варіанти забезпечення народовладдя громадян під час військових конфліктів і потребує окремого наукового дослідження у майбутньому.

Література

1. Конституція України у редакції станом на 9 квіт. 2024 р. Верховна Рада України. Київ: Право, 2024.

2. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 трав. 2015 р. № 389. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#top> (дата звернення: 09.04.2024).

3. Мельник Р.І., Чубко Т.П. Проблеми обмеження прав і свобод людини в умовах дії спеціального правового режиму. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2006. № 1. С. 125–134.

4. Михайлов М. Безпосередня демократія в умовах воєнного стану: шляхи реалізації права народу на владу. *Актуальні проблеми правознавства*, 2022. № 2. С. 13-18 веб-сайт. URL: <https://appj.wunu.edu.ua/index.php/appj/article/view/1373> (дата звернення 24.04.2024).

5. Новак Д.Є., Моряк-Протопопова Х.М. Спроба дискурсивного аналізу проведення виборів у час війни (український досвід). *Молодий вчений*, 2023 р. № 1 (113). С. 126–131. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/5709/5586> (дата звернення 24.04.2024).

УДК 347.453:349(043.2)

Охріменко В.В., здобувачка вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Варава І.П., доктор філософії

СЕРЕДНЬОВІЧНА ДЕРЖАВА І ОСОБЛИВОСТІ ПРАВА ФРАНЦІЇ

Заявлена тема видається нам цікавою в контексті специфіки еволюції юридичної доктрини Середньовіччя з питань найманої праці ремісників на прикладі Франції. Особливі умови правової регламентації Середньовіччя, праця у містах, не пов'язана із землекористуванням та сільськогосподарським виробництвом, створення корпоративної, цехової системи такої праці були закономірним явищем та єдиним можливим на певному етапі варіантом самозахисту робітників та власників засобів виробництва від постійних небезпек.